

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ,
ПРИСВЯЧЕНИЙ 25-й РІЧНИЦІ ПРИЙНЯТТЯ Закону України
«ОСНОВИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я»**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
17 листопада 2017 року**

М. ЗАПОРІЖЖЯ

ОРГКОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

Колесник Юрій Михайлович – ректор Запорізького державного медичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України

Заступники голови оргкомітету:

Книш Євгеній Григорович – завідувач кафедри управління і економіки фармації, медичного і фармацевтичного правознавства ЗДМУ, доктор фармацевтичних наук, професор

Алексєєв Олександр Германович – вчений секретар, доцент кафедри управління і економіки фармації, медичного і фармацевтичного правознавства ЗДМУ, кандидат фармацевтичних наук

Відповідальний секретар оргкомітету:

Аніщенко Михайло Анатолійович – старший викладач кафедри управління і економіки фармації, медичного і фармацевтичного правознавства ЗДМУ, кандидат юридичних наук

Члени оргкомітету:

Алексєєва Ірина Миколаївна - доцент кафедри управління і економіки фармації, медичного і фармацевтичного правознавства ЗДМУ, кандидат фармацевтичних наук, доцент

Ткаченко Наталя Олександрівна - доцент кафедри управління і економіки фармації, медичного і фармацевтичного правознавства ЗДМУ, кандидат фармацевтичних наук, доцент

Скріпкін Сергій Васильович – начальник юридичного відділу ЗДМУ

Актуальні проблеми теорії та практики правового регулювання галузі охорони здоров'я: проблеми і перспективи: збірник тез доповідей науково-практичного круглого столу, присвяченого 25-й річниці прийняття Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (17 листопада 2017 року) / За заг. ред. д-ра мед. наук, професора, Заслуж. діяча науки і техніки України Ю. М. Колесника. – Запоріжжя: Вид-во ЗДМУ, 2017. – 152 с.

У збірнику представлені матеріали доповідей, що виражають теоретичні та практичні проблеми правового регулювання галузі охорони здоров'я в контексті сучасних тенденцій його розвитку, окреслено основні напрями їх вирішення. Авторами статей є науковці та практики галузі правознавства та охорони здоров'я з різних регіонів України, колом професійних інтересів яких є правові питання медицини та фармації.

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО	7
ВСТУП.....	8
Стеценко Семен Григорович. 25 РОКІВ ОСНОВ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я: УСПІХ, СУМНІВИ ЧИ НЕВДАЧА?.....	10
Солдатенко Оксана Володимирівна. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ.....	13
Пальченкова Вікторія Михайлівна. МЕДИЧНА ДОПОМОГА В УМОВАХ НЕСВОБОДИ.....	17
Стеценко Валентина Юріївна. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ОБОВ'ЯЗКОВОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ.....	21
Удовика Лариса Григорівна, Дічко Ганна Олегівна. ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ.....	25
Єрмоленко Дмитро Олександрович. ОРГАНІЗАЦІЙНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ОТРИМАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ: ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ..	28
Алексєєв Олександр Германович. ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ВИДІВ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ СЕКТОРІ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	32
Алексєєва Ірина Миколаївна. СТАНДАРТ ПРАВОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ ФАРМАЦЕВТІВ (МАГІСТРІВ): АВТОРСЬКА ДЕФІНІЦІЯ.....	34
Аніщенко Михайло Анатолійович. СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВОВІДНОСИН В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА МЕДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЗМІСТОВНО-СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ.....	36
Верлан-Кульшенко Олена Олександрівна, Жарлінська Раїса Григорівна, Адамчук Оксана Феліксівна, Дяченко Світлана Вільгельмівна. МЕДІАЦІЯ ЯК МЕТОД ДОСУДОВОГО ВИРІШЕННЯ МЕДИЧНОГО КОНФЛІКТУ.....	40
Воронова Ольга Василівна. ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ТЯЖКА ХВОРОБА» В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....	42
Гамбург Інна Аркадіївна. ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я, ЇЇ ПРАВОГАЛУЗЕВА НАЛЕЖНІСТЬ.....	46
Гамбург Леонід Самойлович. ПОДОЛАННЯ КРИЗИ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я: ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ КУБА.....	49
Ганзенко Олександр Олександрович. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ ТА ІНШИХ АНАТОМІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ЛЮДИНИ.....	53
Гладка Таміла Іванівна. ПРОБЛЕМА ЗАКОНОДАВЧИХ ДЕФІНІЦІЙ У ЗАКОНІ УКРАЇНИ «ОСНОВИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я».....	55

Аніщенко Михайло Анатолійович,
старший викладач кафедри управління і економіки фармації,
медичного та фармацевтичного правознавства
Запорізького державного медичного університету,
кандидат юридичних наук

СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВОВІДНОСИН В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА МЕДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЗМІСТОВНО- СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ

Відповідно до чинного Закону України «Основи законодавства України про охорону», (далі – Основи), охорона здоров'я - система заходів, що здійснюються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, закладами охорони здоров'я, фізичними особами - підприємцями, які зареєстровані в установленому законом порядку та одержали ліцензію на право провадження господарської діяльності з медичної практики, медичними та фармацевтичними працівниками, громадськими об'єднаннями і громадянами з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя [1].

З огляду на дане визначення, до кола правовідносин в сфері в сфері охорони здоров'я належать наступні правовідносини:

- правовідносини, що складаються в процесі здійснення медичної діяльності;
- правовідносини, що складаються в процесі здійснення фармацевтичної діяльності;
- правовідносини, що складаються в процесі здійснення діяльності народних цілителів;
- правовідносини, що складаються в процесі здійснення діяльності громадських організацій, метою яких є охорона здоров'я;
- правовідносини, що складаються в процесі здійснення діяльності юридичних осіб (установ, підприємств, організацій) з охорони праці;
- правовідносини, що складаються в процесі здійснення управлінської діяльності органами державної влади та місцевого самоврядування в сфері охорони здоров'я;
- правовідносини, що складаються в процесі діяльності спеціалістів немедичного профілю, спрямована на охорону здоров'я;

- правовідносини, що складаються в процесі діяльності фізичних осіб, що спрямована на збереження власного здоров'я та здоров'я інших людей.

Виходячи з викладеного, можемо констатувати, що правовідносини у сфері охорони здоров'я за своїм змістом є значно ширшими, ніж правовідносини у сфері медичної діяльності.

Відомі вчені, дослідники медичного права С.Г. Стеценко, В.Ю. Стеценко, І.Я. Сенюта у своїх працях вказують, що предметом медичного права є суспільні відносини, що виникають у процесі здійснення медичної діяльності. У свою чергу під медичною діяльністю необхідно розуміти комплексну систему, що включає організацію надання громадянам медичної допомоги, її безпосереднє надання в рамках діагностичних, лікувальних і профілактичних заходів, а також контроль якості медичних послуг, що надаються [2, с. 7].

Відповідно до ст. 3 Основ, медична допомога - діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами. Послуга з медичного обслуговування населення (медична послуга) - послуга, що надається пацієнту закладом охорони здоров'я або фізичною особою - підприємцем, яка зареєстрована та одержала в установленому законом порядку ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та оплачується її замовником [1].

Отже, медичною діяльністю мають право займатися лише медичні працівники, тобто особи, що мають медичну освіту.

Суб'єктами ж діяльності в сфері охорони здоров'я є не лише медичні працівники, а більш широке коло учасників. Цікавим є перелік вітчизняних спеціальностей в галузі знань «Охорона здоров'я». Відповідно до цього переліку, до фахівців в сфері охорони здоров'я належать здобувачі спеціальностей «Фармація, промислова фармація» та «Фізична терапія, ерготерапія» [3]. До компетенцій фахівців за фахом «Фізична терапія, ерготерапія» належить реабілітаційна діяльність. Такі фахівці повинні працювати в реабілітаційних центрах, санаторно-курортних та інших лікувально-профілактичних закладах. А реабілітація, відповідно до чинного законодавства, входить до поняття медичної допомоги, є однією із її складових. В цьому контексті достатньо цікавим є порядок надання паліативної медичної допомоги. Відповідно до стандарту паліативного догляду, затвердженого наказом Мінсоцполітики України від 29.01.2016 № 58, паліативна допомога може надаватися мультидисциплінарною

командою, до складу якої включаються не менше трьох осіб з числа таких працівників: соціальний працівник, соціальний робітник, медичний працівник, юрисконсульт, психолог, духівник та інші фахівці, які пройшли навчання за тематичними циклами з питань паліативного догляду [4].

Окрім того, відповідно до Номенклатури спеціальностей професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я, що затверджена наказом МОЗ України 12.08.2009 N 588, безпосередньо медичною допомогою (зокрема – діагностикою) займаються не лише медичні працівники, але й фахівці з таких спеціальностей як: бактеріологія, біологія, генетика лабораторна, ентомологія, зоологія, клінічна біохімія, клінічна лабораторна діагностика, лабораторні дослідження факторів навколишнього середовища, лабораторна імунологія, мікробіологія і вірусологія [5].

Таким чином, варто підняти питання щодо доцільності внесення змін до Основ у визначення терміну «медична допомога» в частині розширення кола суб'єктів її надання, не обмежуючись лише медичними працівниками.

Також, у ст. 1 основ наведено поняття домедичної допомоги, що визначається як невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані здійснювати такі дії та заходи [1].

Як вбачається з вищевказаного, правовідносини, що складаються в процесі надання домедичної допомоги, є складовою правовідносин у сфері охорони здоров'я та не належать до правовідносин, які складаються в процесі здійснення медичної діяльності.

Як відомо, кожна юридична особа зобов'язана дотримуватись нормативно-правових актів з охорони праці та провадити відповідну діяльність. Згідно до ст. 1 Закону України «Про охорону праці», охорона праці - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності [6]. Як вбачається з вищенаведеного визначення, правовідносини з охорони праці мають комплексну структуру, лише частину яких можна віднести до медичної діяльності (наприклад, санітарно-гігієнічні і лікувально-профілактичні заходи). Що ж стосується інших заходів, наприклад, діяльність фахівця юридичної особи з охорони

праці щодо розробки інструкцій з охорони праці та проведення інструктажів, то дану діяльність, звичайно не можна назвати медичною.

Щодо управлінських відносин в сфері охорони здоров'я, то вони належать до медичної діяльності лише в частині організації надання медичної допомоги та медичних послуг.

Звичайно ж, фармацевтична діяльність, як, і до речі діяльність народних цілителів, є окремими видами діяльності у сфері охорони здоров'я і не належать до медичної діяльності.

Відповідно до Конституції України та Основ, кожна особа має право захищати своє життя та здоров'я, визначати пріоритетом своєї діяльності збереження здоров'я, не шкодити здоров'ю інших людей, розвивати свою особистість, вільно висловлювати свої думки та переконання, обирати методи лікування тощо [7]. Це означає, що кожна людина має свій план дій щодо охорони здоров'я і може порекомендувати його іншим людям.

Виходячи з викладеного, можемо зробити висновок, що правовідносини в сфері охорони здоров'я мають дуже розгалужену структуру, одним із видів яких є відносини, що складаються в процесі здійснення медичної діяльності. Правовідносини у сфері охорони здоров'я та правовідносини в сфері медичної діяльності співвідносяться між собою як ціле та частина.

Список використаних джерел:

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон від 19.11.1992 №2801-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.

2. Стеценко С. Г., Стеценко В. Ю., Сенюта І. Я. Медичне право України: Підручник / За заг. ред. д. ю. н., проф. С. Г. Стеценка. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 507 с.

3. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04. 2015 № 266 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.

4. Про затвердження Державного стандарту паліативного догляду: Наказ Міністерства соціальної політики України від 29.01.2016 № 58 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0247-16>.

5. Про атестацію професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 12.08.2009 N 588 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0895-09>

6. Про охорону праці: Закон від 14.10.1992 № 2694-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/card/2694-12>.

7. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254 к/96-ВР>.

Верлан-Кульшенко Олена Олександрівна,

викладач кафедри патологічної анатомії,

судової медицини та права

Вінницького національного медичного університету

імені М.І.Пирогова

Жарлінська Раїса Григорівна,

завуч кафедри патологічної анатомії,

судової медицини та права

Вінницького національного медичного університету

імені М.І.Пирогова,

кандидат економічних наук, доцент

Адамчук Оксана Феліксівна,

викладач кафедри патологічної анатомії, судової

медицини та права Вінницького національного

медичного університету імені М.І.Пирогова

кандидат юридичних наук

Дяченко Світлана Вільгельмівна,

студентка 4 курсу медичного факультету №1

Вінницького національного медичного університету

імені М.І.Пирогова

МЕДІАЦІЯ ЯК МЕТОД ДОСУДОВОГО ВИРІШЕННЯ МЕДИЧНОГО КОНФЛІКТУ

Феномен глобалізації сучасного світу як процес інтеграції культурних та мовних сфер і посилення культурної взаємозалежності людства висуває на пріоритетні позиції проблему готовності людей до взаємодії, в тому числі і в професійній сфері в умовах розширення міжнародних контактів. Окрім того, сучасна геополітична ситуація, конфліктогенність середовища потребує цивілізованого діалогу. В зв'язку з чим особливої значимості набуває медіація – унікальний інтегративний феномен, що являється одним із ключових інструментів забезпечення соціального рівноправ'я. Медіація важлива не тільки як метод досудового врегулювання конфліктів, а і як своєрідний індикатор системних помилок. Вже доведено її ефективність та рентабельність відносно звичайних судів у країнах Європи, Азії та США.